

Godina rođenja fra Andrije Kačića Miošića.

Napisao DR. PETAR KOLENDIĆ.

Kad se fra Andrija rodio, dosle se nije pouzdano znalo. U mrtvaru zaostroškog manastira, koji se međutim zagubio, bila je beleška, da je Kačić umr'o 14. decembra 1760. od 64 (kasnije izmenjeno u 70) godine¹; prema tome bila bi mu godina rođenja 1696. Ali u jednom popisu misa za preminule franjevece, što se čuva u manastiru sv. Martina na Braču, zabeležio je 17. decembra 1760. fra Andrija Staničić, da su toga dana bile mise namenjene za ispokoj duše našega pesnika, koji da je od blizu 58 godina preminuo u Zaostrogu 14. novembra 1760.² Po toj bi se, dakle, vesti Kačić rodio negde 1702. O. Luka Vladimirović, pesnikov prijatelj, zadržao je vest zaostroškog mrtvara, i po njemu.

¹ Дан. А. Живаљевић, Андрија Качић Миошић, словински песник (летопис Матице српске 171., Нови Сад 1893.).

² Živaljević o. c. Staničićeva tvrdnja, da je fra Andrija preminuo 14. novembra, a ne decembra, bez sumnje je nehotična omaška. P. J. Šafařík (*Geschichte der illyr. u. kroat. Literatur*, Prag 1865.) je mislio, da je Kačić umr'o 1783. Š. Ljubić (*Ogledalo II.*, Rieka 1869.) je uzeo kao datum njegove smrti 16. decembra 1760., a J. Riboli 15. decembra 1760. (Kačićeva *Pjesmarica* pored narodnijeh pjesama, *Primo programma dell' i. r. ginnasio reale infer. di Sebenico*, Spalato 1873.: „kako je to marljivo izveo vrijedni Prof. Ante Matas iz crkvenijeh knjiga Zaostručkog manastira i meni dobrovoljno priobćio.“). Međutim tačan je samo datum 14. decembra 1760., kako je bilo i u zaostroškom mrtvaru, jer ako se taj mrtvar izgubio, sačuvala nam se suvremena beleška u spisku misa franjevačkog manastira u Omišu, koja to isto kaže (17. decembre 1760. Oggi fù suffragata l'anima del quondam M. R. P. Andrea Miossich giubilato con l'ufficio, messa cantata e basse. Passò da quest' a mighor vita munito con tutti i Santissimi Sagramenti nel convento di Zaostrogh li 14 del corrente. Libro de' frati morti 59.).

je fra Andrija umr'o doživевši 64 godine¹, rodio bi se dakle bio 1696. Međutim je 1846. Stjepan Ivićević prvi ustvrdio, da je Kačić ugledao svet 1690.², pa je tu vest za njim primio Šime Ljubić³ i drugi. Ivićeviću godinu oborio je ponovo Josip Riboli⁴ istaknuv činjenicu, da je Kačić preminuo 1760., a kad već Vladimirović spominje, da je pesnik umr'o u 64. godini, ne ostaje nego, da se fra Andrija rodio 1696. Ribolijevo nagađanje poprimio je onda fra G(abro) P(uratić) u zagrebačkom izdanju Razgovora od 1889., ali je naskoro Danilo Živaljević poklonio potpunu veru beleški fra Andrije Staničića i kao godinu Kačićeva rođenja uzeo 1702. Živaljević je kušao, da svoju tvrdnju potkrepí zanimljivim napomenama. Pre svega po ispisima fra Gabra Puratića iz matica krštenih za Podacu i Brist utvrdio je, da je pesnikova sestra Kata krštena 3. oktobra 1697., a brat mu Luka 24. maja 1715. Ta Kata, kad već nosi ime očeve majke, imala je biti prva (u stvari je i jedina) kći, dok mu je Kačićev brat Grgur, jer nosi isto ime kao i ded njegov, imao biti najstariji sin. Za trećega brata Šimuna mislio je da je jamačno mladi od fra Andrije, kad mu se tek 1748. rodio prvi sin. Izvodi dakle, da se jedino Grgur mogao roditi pre Kate, jer da se naš pesnik pominje 1732. kao mladi lektor. Već prema tome otpada i godina 1690. i 1696. Ali Živaljević vrlo ubedljivo razlaže, kako je fra Andrija

¹ Lucius Narentinus, *Chronicon archivale — conventus Sanctae Mariae Zaostrogensis, Venetiis 1770.*

² *Kratki životopis Andrije Kačića Miošića* (Zora dalmatinska 1846. i Vienač uzdarja narodnoga o. Andriji Kačić-Miošiću na stolićni dan preminutja. Zadar 1861.).

³ *Dizionario biografico*. Vienna 1856., *Ogledalo II.*, Rieka 1869.

⁴ Vjenčić Milovanu. *I. Novi životopis fra Andrije Kačić-Miošića*. Zadar 1885.

postao novic 10. maja 1720., pa uzme li se, da se rodio 1690. ili 1696., tad bi imao 30 ili 24 godine, a kad je godinu zatim ono bežao iz Budima, tko bi pametan poverovao, da će se netko u 31. dotično u 25. godini dati tući konopom! Ipak Živaljevićevo razlaganje nije bilo uopšte primljeno. Šim un Urlič¹ kušao je obeskrečiti zamerku, da je neobično, što bi se netko tako mator zavetovao. On je naime našao, da se u franjevačkim mrtvarima pominje, kako je fra Filip Grabovac umro 20. aprila 1750. u 55. godini pa je toj pogrešnoj vesti verovao (Grabovac je u stvari preminuo 13. februara 1749.²), a sećajući se ujedno, da je taj franjevac obukao redovničko ruho 1. maja 1718., lako je došao do zaključka, da je dosledno Grabovac tad imao 24 godine, što je odmah primenio na Kačića pa prekorio one, što sumnjaju, da se fra Andrija rodio 1696. Urličevi razlozi biće onda naveli i dra. Branka Drechslera, da i on u svojoj knjizi³ uzme kao godinu pesnikova rođenja 1696.

Ali, videćemo, nijedna od tih godina nije tačna!

U jednoj genealogiji Kačića, koju je 1751. sredio sam fra Andrija⁴, spominju se kao sinovi Bartula Kačić-Miošića: F. Andrea, Gregorio, Simon, Luca. Taj red sigurno nije slučajan. Već smo spomenuli, kako

¹ Filip Grabovac, Nastavni vjesnik XIX.

² 5 maggio 1749. In questo oggi s' applicarono le messe basse colla cantata e l' ufficio per l' anima del quondam P. F. Filippo Grabovaz, che passò da questa all' altra vita nel convento di S. Spirito di Venezia il dì 13 febraro 1749. (Libro de' frati morti 21. u omiškom manastiru.).

³ Vodnik-Jagić, Povijest hrvatske književnosti I, Zagreb 1913.

⁴ Attesto io nodaro — aver incontrato la sopradetta copia di Albero come sta e giace et l' ho ritrovato esser copiata fedelmente e concordare con altro simile autentico esibitomi da m. r. p. Andrea Cacich q. sig. conte cap. Bortolo di Brist di Macarsca (Albero ovvero genealogia della famiglia de conti Cacich u makarskom manastiru.).

je o. Puratić našao, da su Kačićevu sestru Katu krstili 3. oktobra 1697., a brata mu Luku 24. maja 1715. Ja sam međutim u matici krštenih za Podacu i Brist otkrio, da mu je brat Grgur kršten 2. oktobra 1706.¹, a u jednom popisu stanovnika sela Brista iz g. 1767. našao sam, da je fra Andrijin brat Šimun imao tad 56 godina, rođen je dakle 1711.²

Tri fra Andrijina brata rođena su prema tome ovim redom: Grgur 1706., Šimun 1711., Luka 1715., a kako se taj niz slaže s redom u pomenutoj genealogiji, naš pesnik imao bi da bude prvo muško dete kneza Bartula i da se rodio negde pre godine 1706.

Pomnjivo čitajući sve sačuvane matice zaostroškog manastira naišao sam najzad na ovu belešku:

Adi 17. aprile 1704.

Карсти ђа фра Томас Радатовић Антѣна, сина Бартѣла Миошића и његове законите жене Манде. Би кѣм Стипан Буклиаш³.

¹ Adi 2 ottobre 1706. Карсти ђа фра Стипан Сиврић Гарѣра, сина Бартѣла Миошића из Бриста и његове жене Манде. Би кѣм Миѣо Вицковић из Подаци. Codex bapt. 85. u zaostroškom manastiru.

² Arambassà Simon Cacich Miossich q. Bortolo 56. Francesco di Simon 19, Steffano 14, Zuanne 6, Antonio 4, Giacomo 1766. U arhivu makarskog suda sv. 147.

³ Codex bapt. 165. u zaostroškom manastiru. Svoga kuma Buklijaša setio se Kačić na dva mesta u Razgovoru (zagrebačko izd. 1889. str. 385. i 422.):

Kazu starci Stipu Buklijaša
Od Podace biše harambaša:
U njega su od zlata medalje,
Za junaštvo bihu darovane.

Što bi reka, dragi pobratime,
Od junaka Sulagića Sule?
Dizdar biše od Norina kule:
Pogubi ga Buklijaš Stipane,
Od Podace mladan harambaša

A to je sigurno krsni list našega pesnika!

Pre svega ne valja zaboraviti, da se Kačić tek u redu prozvao Andrijom; kad naime mladi franjevci obuku redovničko ruho, izmene ime¹, a kako se fra Andrija zvao na krstu, dosle poznati spomenici ne znaju nam reći. Da su mu roditelji prvo dete nazvali Antunom, a tek drugome sinu dali dedovo ime, možda je posledica kakva zaveta padovanskom svetitelju, pošto se u kući kneza Bartula dug niz godina iza 1697. nije našlo dete, pogotovo ne muško, valjda je tim eminentno franjevačkim imenom sin unapred bio označen, da stupi u red, a podsećamo usto, da je davno jednom i Kačićev otac mislio postati franjevcem², pa kad to nije uspeło ocu, biće da je i majka našeg pesnika, sestra inače fra Šimuna Tomaševića, rado pristala, da sina nameni redu.

Za Kačića je svakako utvrđeno, da je 10. maja 1720. obukao redovničko ruho u Zaostrogu³ i tako

¹ P. Mich. Ang. (Buongiorno) de Sambuca, Constitutiones et statuta generalia cismontanae familiae ordinis s. Francisci de Observ. ex decretis capituli 1639. et 1658. compilata, c. II. § 1. 7.: Die, quo Religionis habitum susceperit, alicujus Sancti nomen imponatur, ut ejus virtutes studio pietatis excitatus imitetur.

² U jednoj matici krštenih za Podacu-Brist našao sam ovu belešku o Kačićevu ocu Bartulu: 1667. settembre 15. Карсти ђа ф. Пава Баришић Бартсла Миошића, сина Гаргсра Миошића и његове жене законите Кате, а ксм би Стипан Шарић. Јамачно се ова књига била загубила, кад је 6. априла 1681. у Codex baptis. 37. уврштена ова сведоджба: 1666. augusti 24. ђа фра Шимсн Твартковић чиним вирс Бартслс Миошићс по ричи његова оца kneза Гаргсра и брата мс Ивана, кои говоре, да се родио, како озгор милежимо, а ово ђа пишем, када га примисти с манастир да счи књигс и бсде фратар. И озго реченога карстио га е w. фра Марко Кежић, а даржа на карстс Стипан Шарић.

³ Liber archivalis provincije presv. Otkupitelja I. 110. u šibenskom franjevačkom manastiru.

postao novic, ali pre toga morao je on barem tri godine biti manastirskim đakom¹, prema tome fra Andrija je ušao u Zaostrog u prvoj polovini 1717., baš u vreme, kad je gvardijanom toga manastira bio njegov ujak fra Šimun Tomašević². Da ga pak prime za daka, morao je navršiti dvanaestu, a ne prekoračiti četrnaestu godinu³. naš je pesnik, kad se već rodio 1704., imao tad trinaest godina, baš kako su propisi i tražili. Kačićevi roditelji kao da su, dakle, u Bristu, na puškomet, tako reći, od Zaostroga, jedva čekali, da im sin navrši propisane godine, kako bi smesta ušao u red.

10. maja 1721. položio je fra Andrija redovničke zavete i tim postao klerik. Čekao je sada trogodišnji filosofski tečaj⁴, koji je u Dalmaciji mogao pohadati jedino kod fra Marijana Lekušića u Spletu. Ali Kačićevi

¹ Na kongregaciji u Našicama 8. septembra 1706. određeno je: nullus adolescens veniens ex parochia seu qui prius apud parochum litteris navaverit sacro habitu induatur, nisi prius in conventu per triennium commoratus fuerit, ut saltem extrinsecus ille experiatur Religionem et Religio ipsum (Liber archivalis I. 48.).

² O. Tomašević imenovan je gvardijanom Zaostroga na kongregaciji u Našicama 24. juna 1716. (Liber archivalis I. 93.).

³ Na kapitulu u Našicama 26. novembra 1708. određeno je: Non recipiantur inferiores 12 et superiores 14 annis iuvenes ad studium grammaticale formatum cum hac exceptione si capacitas in inferioribus supleret aetatem et hoc de omnibus conventibus et residentiis intelligitur, acceptentur autem, si quidam venirent, qui alibi studuissent, quales examinantur et fides iurata exhibeatur patri provinciali (Liber archivalis I. 59.). Karakteristično je, da je nešto kasnije, 3. jula 1721., baš na kongregaciji u Zaostrogu ponovno saglašeno: ne recipiant pueros ad monasteria Religionis amplectendae nintuitu ante annos 13, nisi instructi fuerint alibi (Liber archivalis I. 117.).

⁴ Sambuca c. V. § 4. 14.: Lectores logicae et philosophiae pacio trium annorum doceant, quae ad theologiam audiendam necessaria existimabunt, 22.: Nec aliquis studens possit in futurum

biografi jednostužno tvrde, da je on taj tečaj svršio u Budimu, gde da je zatim učio i četiri godine teologije¹. Kako je školska godina svršavala u franjevačkim školama negde na koncu jula², da se onda tek u septembru nastavi, biće da je naš pesnik ostao još nekoliko meseci u Zaostrogu, gde se onda 1. jula 1721. održala kongregacija provincije, zgodna dakle prilika, da ga o. Tomašević, koji je međutim postao kustodom³, preporuči provincijalu fra Andriji iz Kutjeva, da ga ovaj sobom odvede u Ugarsku.

Pesnik kao klerik nije mogao prve dve godine postati subdjakonom, a tek nakon pet godina mogao je da primi sveštenički čin⁴. Kačić je prema tome mogao da primi subdjakonat tek 1723., a prezbiterat 1726., ali

ad sacrae theologiae studium transire, nisi philosophiae cursum antea perfecerit. Cursum autem philosophiae declaramus esse trium annorum completorum.

¹ Sambuca c. II. § 6. 9.: Triennio expleto juxta singulorum aetatem ac in spiritualis vitae et liberalium artium disciplina profectum ad altiora studia promoveantur. C. V. § 4. 15. Lectores vero theologiae quatuor annorum circulo quatuor libros sententiarum Scoti interpretari conentur. Već u kongregaciji na Visovcu 29. maja 1703. smešten je filozofski tečaj u Budimu, čemu su onda na kapitolu u Našicama 26. novembra 1708. dodali i teologiju. Medutim je propaganda 1. septembra 1722. osnovala u Budimu studium theologiae primae classis.

² Na kongregaciji u Našicama određeno je 18. juna 1719.: Lectores autem possunt legere post festum D. Bonaventurae quindecim diebus ad hoc, ut suppleant tempus collecturae vindemiarum (Liber archivalis I. 106.).

³ O. Tomašević imenovan je kustodom na kapitolu visovačkom 16. juna 1720. (Liber archivalis I. 113.).

⁴ Sambuca c. II. § 7. 9.: Nec cuiquam ante biennium a probatione emissa ad subdiaconatus ordinem licentia concedatur nec pro sacerdotio ante quinquennium, nisi in sacris fuerit, cum probationis habitum suscepit.

ne zaboravimo, da je tad i za franjevence vredio propis tridentskoga koncila, po kome se nije moglo postati subdjakonom pre 22. godine, a prezbiterom pre 25¹. Naš bi fra Andrija prema tome smeo primiti subdjakonat tek u drugoj polovini 1725., a prezbiterat ušav u 25. godinu negde 1728. I odista Kačić je postao subdjakonom 20. decembra 1727. u Šibeniku², djakonat je primio 13. marta 1728.³, da odmah zatim 22. maja 1728. dobije u Šibeniku prezbiterat⁴.

Mislím, da je moje razlaganje bilo ubedljivo, te da odsle možemo mirne duše ustvrditi, da se fra Andrija rodio prvih dana meseca aprila 1704.

¹ Sambuca str. 212.: Nullus in posterum ad subdiaconatus ordinem ante vigesimum secundum annum, ad diaconatus autem ante vigesimum tertium, ad presbyteratus ante vigesimum quintum aetatis suae annum promoveatur, regulares quoque nec in minori aetate nec sine diligenti episcopi examine ordinentur privilegiis quibuscunque ad hoc penitus exclusis.

² Die 20. mensis decembris 1727. Illustr. et reverend. dd. frater Carolus Antonius Donadoni episcopus Sibenici pontificalibus indutus in ecclesia S. Rocchi huius civitatis — hos infrascriptos ad ordines promovit — ad subdiaconatum — fr. Andreas Mioscich (Šibenski biskupski arhiv sv. 197. Tu je sačuvana i dozvola vikara fra Šimuna Tomaševića, datirana u Zaostrogu 6. decembra 1727.).

³ Die 13. martij 1728. Ad sacrum diaconatus ordinem: subdiaconus frater Andreas Mioscich Ord. Min. Obser. ex conventu S. Laurentij Sicensis civitatis debita in aetate constitutus, dimissorialibus superioris sui munitus, dispensatis vero interstitiis (Skrađinski biskupski arhiv sv. 7. To je sačuvana i dozvola vikara fra Šimuna Tomaševića, s kojom je Kačića i još neke franjevence poslao biskupu, datovana 10. februara 1728. u Sinju.).

⁴ Šibenski biskupski arhiv sv. 197. Tu je sačuvana i dozvola vikara fra. Šimuna Tomaševića, datovana u Pozegi 1. maja 1728.